

1) Ashkenazic Reluctance to Annul Kiddushin in Modern Times – Despite Congregational Decrees

אמרי אש אבן העזר סימן לז

צ"ה יום ה' יו"ד תנוח תרי"ל פה פעטטי כיידארק יע"א :

ב' יש ני לעמוד צידון זה דלא נתגלה לנו ולעדים שום רמז מולד הנערה שנתרחה לקי' דומה לדין שצדק"א סיון כ"ח סק"ה וצש"ע סי' ל' סעיף ו' ואף לשיטת צ"ח דס"ל דוקא זרקה צעין וכהצנת ח"ו צהגה"ו סי' ו"צ סק"צ ו"ו יש לדמות ענין זה למעשה שצכו"י ח"א סי' כ"ט כיון שמיד צגמר דצרו שלף הטבעה והלך לו. והנה צמעשה שצכו"י שאמר הרי את מקו' לי וואדי"לשון שפוך מים, התיר הגאון ז"ל מצ' טעמים אחד לפי שלא קילק ידיו מהחפץ עד שאמר לי וואדי ח"כ חזר צו קודם חלות הקי'. ועוד לפי שלא גילתה רגל להתקדש ולא מיצטיא לרמ"ה סי' כ"ח סעי' ד' צהגה"ה וצכו"י ל' וואדי אינה מקו' אלא אף להגהה מרדכי צכו"י ו"צ והיא שיעת צ"ח דצורק לתוך חיקה ולא זרקה וקודשת ווספק ו"ו הא טעמא דהול"ל למשדייה וצמעשה דשם לא היתה לריכה להשליך החפץ דהרי הוא קודם שסילק אמר לי וואדי. וידוע לה שלשחוק כיון ע"כ לא השליכתו עכצ"ד וגם צעודא דידן קודם שסילק ידיו אמר החרחץ של שחוק וגם שלף הטבעת מידה ווא"כ וואדי לא היתה יכולה להשליכו ועדיפא מנדון טו"י ז"ל ושוצ אין לנו שום גילוי דעת ומלדה. על התרלותה לקידושין :

ג' עוד יש לי לעיין דלכאוי י"ל על המקדש כיון דמיד אחרי שכתן הטבעת על אלצעה שלף אותה ולא הכיחה שם הרי זה דומה לנטלתו הרקתו לים. דגלי דעתה דהנטיילה היתה רק לזרוק ה"כ כינא גלי אדעתיה דלשחוק עשה. וצאמת

ד' יש כאן אומדנות גדולות כי הנערה לא עלה על לצה שום דבר ומענין קידו' וגם הנער ניסה את מהחליו ומחלה צנערות אחרות ולא עלתה צידו. מלורף לזה דרצ מיכגד אדענקדש צשוקא ולדידן עכ"פ פרילות הוא וגם דאסור לקדש צצנת. וצוואדי לשחוק כיון. וגם הנערים והנערה אולי אין להם סיון גדלות. ולא רליחי להכניס את עלמי לצדקס אצל א' צצדק ולא נמלאו אמו. ולחוש שמוא נשרו חומרא היא לרוצ פוסקים אחרונים. וצלידון כל הטעמים הנ"ל היה נראה לענ"ד דאפשר להקל ולא לחוש אף לציטול קול. כאשר מראש עד סוף לא נשמע קול שנתקדשה רק להיפך ישיחו צשער מהשחוק ולילנות. ואלפה כי אדמו"י הג"י צכחו הגדול יתיר אגודות ספקותי. וכשווארים לצוקר איחל לדברי קדשו. כי יאירו כרי וגייהו חשכי. כה אמרת עבדו כאמתו תלמידו היושצ צסתר קדושתו ולדקמו. וצלל תורתו יחלוק. ומשתחה אפים ארץ מול הד"ג אמ"ו כ"י :

לאדוני ונ"ר גאון עוזנו ומחמד לצבו ומגן צעדנו ידיר נפש עבדי ה' ולו כל חמדת ישראל ה"כ הדרת קדושת צכוד הרצ הגאון הגדול ונופת הדור וחכמוי פאר הזמן וקדושו כש"ח כונו"ה וואיר א"ש כי יחי אדוני לעולם :

אשתחיה ואכרעה ונרחוק מול הדרת גאון אמ"ו כי יאר כא אדוני פכיו אל עבדו ויריהו מה יעשה צצדכ הקידושין הנוצוארים היעצ צצצייית העדות ופה אשאלה צקיבור כי נער אחד פה צנוקונו צלכתו צצ"ק לטייל תוך רחוב העיר ועמו עוד שכי נערים נטה ללד הרחוב אשר עומדה שם נערי א' עם רעותיה ויאמר הנה יש לי טבעת יפה ותאמר הנערה הראכי אותה ויאמר לא כי אטוכי אנסה אותה על ידך ותושט לו אלצעה וישה את הטבעת על אלצעה ויאמר, הרי את וקודשת לי צטבעת זו ויין כפרה ציקט דוא פיר ויין צאצענכס קוה. וככלותו לדבר שלף הטבעת ונעל ידה וילך ויאמר צלכתו נו הילט האצ איך דין ווקדש געוועזען ותאמר הנערה, איין געפראכס" שכי אגעריס אשר החלו עמו ראו את הנועשה אך חילוק ציכיהם כי האחד ראה את הנער והנערה צשעת ונעשה והם ראו אותו. אך השכי אס אמנם גם הוא ראה אך אינו יודע האם הם ראו אותו כי הוא עומד ון הלד. והנערה ונחלטת שלא ראהה אותו כלל ולא ידעשה ונונו כל הנערים וגם הנערה הנ"ל הם צי"ד או ט"ז שכים. והנה לא עלה על לצה שיש כאן חשש קידושין אך אח"כ נחודע עפ"י סיבה והעירוחים שיש כאן ט"ח ולא רלו להאמין כי כל הענין מראש עד סוף היה דרך שחוק ונעשה לילים ועתה אשא עיני אל אדמו"י הגב"י ירא כא וישפטו יגזר אומר ויקס ולמען חסדו ואהבתו לתלמידיו תיקר נפשי צעיקו יערצ עליו ושיחי אשר עירדתי צענין זה. ויקלח צטוצו אס הרצתי טעונים וסניפים להחיר כי לא יצו לשוחה צשטף מים כצירים אס יאחצכל קנה רגן לחהור היצטה ולהנלט כן אככי צעניני אישות הרצים והעווקים. ולענ"ד יש לעמוד :

א ודוא העיקר האס נחשצ קי' אלה לקידושין צשכי עדים או לקידושין צעד אחד. ושוצ אס כאמר דהוי רק קי' צעד אחד אס כאמן להמוקדש ולהמוקדשת ששים הכל דרך שחוק והיחול. והנה מוצאר צכל הפוסקים ונאשע"ו סיון

שלום

וכל עוז לכבוד ידיד עליון ו"ג הרב הנאור הגדול
סיני ועוקר הרים. נודע צעירים. דובר נשאים.
אחוזים וצדדים. כקש"ת מו"ס שנתו כ"י האזר"קק פנ"ד יע"א :

מכתבו

היקר עם אשר העומק והרחיב לדבר בענין אשר
צביליל שלו הביעוני צעתם ועד כה לא שנתתי
הדברים כבוד הנצחן אם מפני מונעים טובים וסיבות רבות
מטרירות. ואם מפני כי לא הי' מעכ"ר כי צביתו ותאשר כבודה
ידי לי לטומנה צללחת עד כי יתן ה' להשינו צבונה וכחת ועתה
כי אהפני רי כבר שצ מעכ"ר לציתו כי כחצו לי שעתה צע"ק
פרשה הי' שרה שם צפעקטו אמרתי לשום לצ על הדין הסוף
אשר כבודו הרמה דן צו ואשר יעים ה' צפי וצלבני דבר מה
יראטו אליע לפניו אליה :

אדות

אשר להי' צביליות אשר תחת דגלו כי צחולה אחת
אמרה לנער אחד הראתי הטבעת אשר צאלנצק
ויען הנער אחי אנסה לך יעים הטבעת על אלצנה ויאמר לה
הי אח מוקדשה לי ויין כפרה ציצו דיא פיר מיין צאצנעכס קוה.
וערס כלה להכניס הטבעת עד כף היד שלך הטבעת מאלצנה
והנה שני נערים אחרים היו עמו האחד עמד קמוך להם והנער
והנערה ראו אותו והוא ראה אותם והשכי עמוד צרחצו להלחה גם
סוף ראה אותם אצל אמר כי יוכל להיות שלא ראה הצחולה
אותו וכולם אמרו שהיו הדברים רק לשחוק הנער בעל הטבעת
והצחולה אף היא אמרה שלא עלה על דעתה לעולם לשם קידושין
וכן הנערים המעידין אמרו שהי' הכל דרך שחוק לפי הנראה.
צלכחו אמר הרי קדשהיך עתה והיא ענתה איין פראס. הנה
כת"ר כבר כל יקר ראה עיני צדצרי הפוסקים צכל האדדים שיש
לדרד צזה ואליע לפני מעלה כת"ר כי אח אשר עלה צרעיוכי
הנה אם נחליע דסוי רק דין מוקדש לפני ע"א אע"ג דאין חוששין
לרעה הסנ"ג וסיעו דס"ל דחוששין הי' כקל להקל צכידון זה מלד
הטעמים שכי כת"ר כי אצל יש לדון הרצה לפע"ד צזה אחרי שיש
כאן שני עדים פראו הקידושין רק שהצחולה אמרה שלא ראה
והנער אמר שיוכלו להיות כדברים שלא ראה אותו ל"ע אם
נאמין לה כיון שהוא העד ראה אותם וכן הסתם הייטו אמרים
כסם שהוא ראה אותם כך הם ראו אותו והנה צנוצ"י קמא סינן

עד

כה דצרתו אח העולה על רעיוכי צקראי לרדי התימר
שכי מעכה"ר צרוח וצביתו וצקידת עיוט ואין הזנן מוספיק
לידד לעומק העיון צכל דצרוי. ורתיתי שכי מעכה"ר הי' דרוד
הפוסקים ס"ל דלא אמריק אין דצבצ"צ פחות מצי' והציא דצרי
הר"ן צשליט גם הגאון מו" עקיצא איגר לא כי רק דצרי הר"ן
ולא דצרי הרמוצ"ן צריט גמין ולא דצריהחוס'. גם הטר"צי אף שכי
צקי' כ"ע דצלא אחחוק נאנן הצב"ד וכן ע"א צקי' כ"ד נסחפנן
וטעה דאף דלא איתחזיק אין ע"א נאנן ומר"ח הגאון ז"ל כי על
הגליון דגם צתשונת מהראל"ח חולק וגם צקי' דצרי אחת מציא
חולקים על כן. גם כי דצרי מעכה"ת נאמנים ונאמרו צדעת והצכל
מ"מ למעשה אין צידי להקל צלא גם לקושר פליקור והנער אח
יש צידיט ליקרו צשוטים יש ליקרו ולא יורה זיקי מות ויאמר הלא
מסחק אחי. וה' יליטו משגיאות. ויראטו צמורה לעובדה אות.
דצרי ירודו חופ"צ הקטן מאיר ח"ט

ישאו הריס שטום . חיים וזרכה עד שלום . להאי גזרח רצה ויקרא . ה"כ הרב הגאון אבדול . חרף ובקי . זך וכקי . טדע צעעריס . סיני ושקר הריס . דזנר אעריס . כגד שמו מפאריס . כמזיה חיים האלבערשטעלם כר"ז האגראק לחם והגליל יע"א :

עיד העדים שאמרו לפני ז"ד שאינם יודעים מלחמה מן הקידושין שטען האוקדש שקידש לפניהם ושוב שלחו לז"ד לאמר כי מפני היראה אמרו כן צחחלה והן עתה חפלים להגיד הרצרים כהדיותן וזלחמה הכל יודעים כי לא היה מקום מורא שבעבורה יכבשו עדותם צפרע צליקור חגור כה . וכראה כי רטום לשום עלייות דברים על צחחלה יקראל וחרטובות קטע בינם וזין הטוען קידושין וחקר הגאון האג"ד מלמא צרוע עיזו והזננה לזכו אם יש על הכ"ד לשומע דברים וכתב בקספר כי ד ה' הטובה עליו :

ואמרתיו ללכת בעקבותיו הנה אם היו דברי העדים לפני הצחילה צחחלה היה לכאורה צרור שאין לשומע עד שכיח לכתור דברים האשקזים לא ונע"ו לדעת התוס' ר"פ הטוב דף כ"ו ע"א ד"ה פקיעא כתבו צפיהם דלם אמרו אין אט יודעין אפילו צלל שצועה אמריק כיון שהגיד שוב אינו חזל ומגיד דללל כדעת הר"ן צפ' שצועות העדות והקוביא שהיא קשה לדעת הר"ן וכן אמר' דקסהדרין שהגידו התוס' טס דמוכחה דלף צלל שצועה איכא אלירע . וכראה דעת הר"ן דוודאי הטוב עזחו לגמרי יטו צכלל פשיאח עון לכ"ע אלא דלם לא יאמרו מיד כאשר יבקש השומע ציה כל שלא קצנעו מפי עמוס או מפי אחרים אין צהם משום חחר ומגיד . וקרוב לזה כתב רבינו צללללל אשכנזי צחחונה קיון ה' מיי"ו רוב האשקזים שהגידו טס צחחונה ק"ל דגם צאיט יודע אינו חחר ומגיד ולפמ"ט טס צחחונה כראה צחח"ג שטען האיש כי לפני אלו קידש והם אמרים שלא ראו מלחמה גם יר"ן וודה דהיו חחרים ואין שומעים להם וכר"ט הגאון הג"ל צחחונה :

ואולם כחן שאמרו שלא צפני הצחילה יש לציין אם יוכלו לחחר ולהסיד ידוע דעת רבינו מנחם הארוך שהגיד צפני צחח"ו קיון כ"ה דקלא צפני צע"ד חחרין ומגידין אח"כ צפני' כזו שלא צצ"ד דליחא צחחני' דיוכלו לחחר ולסודות . ומה שחממו הגדלים דהרי פטע"א דחחני' משומע דמיי"ו גם צחחנעין עפ"י פלמן וא"כ אין יעידו אח"כ כיון שצחחנעו לסקר לפי"ו עתה הטם כני עמד הריטצ"א וכחצ ח"ל דלטו צרשעי עסקין שיאמרו עתה צצ"ד שצחחנעו לסקר אלא שיאמרו קהיו שבוים צחחנה טעה וחכזו דצהא וודאי מהיומי וע"ל דלפילו אמרו שכתיו צחקר כצחחנעו פלגיק דינורא ומהיומיק להו, צגופה קל עדות אין כחחנין לומר שצחחנעו לסקר וכו' מעשה עד שכתב חן לז"ד ושצנע על כך אם חר וודה צצ"ד מקבלן עזחו ואם כמר צצ"ד אעפ"י שהר וודה חן לז"ד אינו כחחן דכיון שהגיד שוב אינו חחר ומגיד עכ"ל הריטצ"א חם כראה דעת ר"מ הארוך . ואולם לדעת הר"ן דק"ל דלף צחחניה צצ"ד ג"כ משום שאר ומגיד רק משום דמפוי' נפטי' רשיע"א אי"כ אכתי אין טעם לחלק בין צצ"ד לחן לז"ד צחחנעין צעלמן :

הצעתו המעט לפני הר"ג לטאח ולהס צדנר קדשו ומעט וזלחמה לזכו טוטה וכפטי חכוקף מלד להליל הילדה ההיא מידי קשעים וכראה צפני דלכ"ע להס' וקיעתם צהך דלם אמרו אין אט יודעים עדות דלף חחרים ומעידים לדעתם גם צלל שצועה ולהר"ן דווקא אחר השצועה לפהי שצרוהיו מ"ו אין לומר דעדים שיאמרו לא ידעו יקראו העדים עד שכאמר דעל זה קאי ג"כ והועד צצעליו כי לא ידענו עדות כפירה מקרי ולא עדות וא"ך נקרא על הכובש עדות והועד צצעליו והא דאינו חחרים ומעידים אם אמרו לא ידענו לדעת החוספות היינו משום דכתיו אם לא יגיד כיון שלא הגיד הוא צכלל כשואח עון ואינו חחר ומגיד וכ"ס להר"ן צחחונות דלף שילה על דעתו הקרה שיהיה כפירה עדות צכלל והועד צצעליו רק שאין שומעין להם ומקרא דלם לא יגיד כיון שלא הגיד וכו' (כעין דרשה ח"ל כיון שלא צנה וכו') והייט שלא חכיר הריטצ"ס צה"ל שצועות עדות החנאי הזה שכתבו צפני צע"ד ומזו שהעיר הר"ג כי צדק . ר"ט עד קלח רליס ליה דל"כ קשה קשיו' ר"פ לאציי צחחונות דף ל"ב ע"א אימא שצועה גופה צפני צ"ד אין חן לז"ד והא דדחי חס ומדחצי לחחם לחיצי על כל אחת וצצ"ד לא משכחת לה דלמא מיי"ו שלא צפני צע"ד ודיו על כל אחת ואחת מפני שיכול לחחר ולהודות אע"כ דלעולם י"ן יוכלים לחחר צקן ולהסיד אם כפרו ואין לדמות דקלא צפני צע"ד הו כחן לז"ד דזו מכן לט דהרי שכתבתי שהיה אח"כ צפני צע"ד ועוד דהיו מוסלני צחחני' צצ"ד עלטו בין לפני צע"ד ובין שלא צפניו וס' יחיר עיינו צחחרו רי"לט משגיאחות . ויראיט צחחרו נפלחות דברי ידיד דס"ה :

הקטן מליד א"ט

יח שאלה ע"ד האישה ששידך אשה בקיץ והתקשרות כנהני ואח"כ נודע שהמשיך רע מעללים • הוגר עליו שכבר יש לו שתי נשים • ועוב אותן צדורות • וחזרה בה האשה מהשידוך • והציא האישה קל שתיכף אתר השידוכין נתן לה ארבעה זהו וטוען שאמר לה שנתן בתורת קדושין • והיא מבחשת ואומרת שלא שמעה ספיו כלל לשון קדושין • וכן אחד מהגדים שהי' שם אמר שהי' מתכוין לשמוע אולי יעדים להוכיר לשון קדושין • ויודע בבירור שלא אמר כלל • גם שאני העדים שהי' שם אומרים שלא שמעו כלל לשון קדושין • ובין כך נמלט האישה ולא נודע מקומה • והאשה עגנה והיא ילדה ורבה בשנים • ונשאלתי לחוות דעו בשריותא דהך איתתא • וזה אשר השבת • ובעזר השי"י

ועוד יש לדמות נידון זה לעבדא שהיבא בש"ס דהלל הזקן הי' דורש לשון הדיוט במעשה דהלכסנדריא של מלרים שבקשו לעשות צניהם ממזרים • ואמר הביאו לי כתובה אמנם כו' וכתוב בהן לכשחנכתי לחופה תהא לי לאנתי • ולא עשה צניהם ממזרים כו' הרי דהך החם שהיו מקדשים קודם כיון שהיו כותבין כך בהכתובה בשעת אירוסין חשבינן להו כמקדש על תנאי שיחולו הקדושין דוקא בעת החופה • כ"ש בג"ד שאין שום קלה רמו קדושין שיש לסמוך על מה שחיקנו הגדולים לכתוב בהתנאים שהמתן ישא אח הכלה בחופה וקדושין כדת משה וישראל וקובעין זמן להחופה מחי תהי' • ודאי איך לחוש שפעה מעשה לסתור דברי התנאים המפורשים ולא גרע מלשון הדיוט ועיין בהשבת התשכ"ז חלק ראשון שאלה קל"ג שחקר מזה במקום שיש תקנה שלא לקדש רק תחת החופה • והביא מסיגית הגמ' הלזו • ויש עוד סגיפס לדבר בג"ד חלא שאין טרד כל כך • דנראה פשיט להחיר האשה העלובה הלזו להשאח לכל מי שתראה • ובפרט במקום פיגון שהמשיך טרד וחזיל לעלמא :